

COMUNU DE SOLÈMINIS

Provìntzia de sa Sardìnnia de bàsciu (SUD Sardìnnia)

STATUDU COMUNALI

- Aprovau cun Deliberatzioni de su Consillu Comunali nùmeru tres de su bintises de Fiaxu de su Duamilla-e-duus (N° 3, 26.02.2020)
- Esaminau de su CO.RE.CO. (COMitau REgionali de CONtrollu) in sa sètzida de su ses de Martzu de su Duamilla-e-duus (06.03.2020) a su nùmeru 000931/012/2002
- Pubricau in s'Albu Pretòriu po trenta diis de su doxi de Marztu de su Duamilla-e-duus (12.03.2002) finas a s'ùndixi de Abrili de su su Duamilla-e-duus (11.04.2002)
- Lòmpiu a su Ministèriu de Ainturu, po ddu insertai in s'Arregorta Ufitziali de is Statudus in data ùndixi de Làmpadas de su su Duamilla-e-duus (11.06.2002)

TÌTULU PRIMU

Printzìpius generalis

Capu primu

Cumandus generalis

Artìculu 1	Printzìpius fundamentalis	p. 5
Artìculu 2	Tentas	p. 5
Artìculu 3	Promotzioni cultura e partetzipatzioni	p. 6
Artìculu 4	Seguresa sotziali	p. 6
Artìculu 5	Funtzionis	p. 7
Artìculu 6	Programatzioni e formas de agiudu	p. 7

Artìculu 7	Territòriu e Sedi comunali	p. 7
Artìculu 8	Albu Pretòriu	p. 8
Artìculu 9	Stema e Gonfaloni	p. 8

TÌTULU SU DE DUUS
ISTITUDUS DE PARTETZIPAZIONI E DERETUS DE IS TZITADINUS
CAPU PRIMU
Partetzipazioni popolari

Artìculu 10	Partetzipazioni	p. 8
Artìculu 11	Su fai assòtzius	p. 9
Artìculu 12	Deretus de su fai assòtzius	p. 9
Artìculu 13	Contributus a is assòtzius	p. 9
Artìculu 14	Voluntariau	p. 10
Artìculu 15	Consillu Comunali de is piciocheddus	p. 10
Artìculu 16	Istàntzias, interrogatzionis e petizzionis	p. 10
Artìculu 17	Propostas	p. 11
Artìculu 18	Su referendum	p. 11
Artìculu 19	Intrada a is àutus	p. 12
Artìculu 20	Deretu de informatzioni.....	p. 12

Capu su de duus
Protzedimentu amministrativu

Artìculu 21	Deretu de interverni in is protzedimentus	p. 13
Artìculu 22	Protzedimentus a istàntzias de parti	p. 13
Artìculu 23	Protzedimentus a impèllida de ufìtziu	p. 14

TÌTULU SU DE TRES
ORDINAMENTU STRUTURALI
CAPU PRIMU
Òrganus e fainas insoru

Artìculu 24	Òrganus	p. 14
Artìculu 25	Consillu Comunali	p. 15
Artìculu 26	Compositzioni e durada in càrriga	p. 15
Artìculu 27	Apoderamentu de su Consillu Comunali	p. 15

Artìculu 28	Sessionis e cunvocatzionis	p. 16
Artìculu 29	Lìneas programadoras de mandadu	p. 16
Artìculu 30	Comissionis	p. 17
Artìculu 31	Consilleris	p. 17
Artìculu 32	Deretus e doveris de is Consilleris	p. 17
Artìculu 33	Grupus consilliaris	p. 18
Artìculu 34	Giunta Comunali	p. 18
Artìculu 35	Compositzioni	p. 19
Artìculu 36	Nòmina	p. 19
Artìculu 37	Funtzionamentu de sa Giunta	p. 19
Artìculu 38	Cumpetèntzias	p. 19
Artìculu 39	Deliberatzionis de is òrganus collegialis	p. 21
Artìculu 40	Sìndigu	p. 22
Artìculu 41	Fainas comentis a Ufizziali de Governu	p. 22
Artìculu 42	Fainas comentis a Meri de s'Aministratzioni	p. 23
Artìculu 43	Su Visu-Sìndigu	p. 24
Artìculu 44	Motzioni de scunfiantza	p. 24

TÌTULU SU DE CUÀTURU ATIVIDADI AMINISTRATIVA

Capu primu

Printzìpius generalis

Servìtzius pùbricus

Artìculu 45	Formas de gestioni	p. 25
Artìculu 46	Gestioni in economia	p. 25
Artìculu 47	Sienda spetziali	p. 25
Artìculu 48	Istitutzioni	p. 26
Artìculu 49	Nòmina e rèvoça	p. 26
Artìculu 50	Sotziedadi a capitali po su prus pùbricu locali	p. 27
Artìculu 51	Gestioni assotziada de is servìtzius e de is funtzionis	p. 27

Capu su de duus

Formas assotziadoras e de agiudu

Artìculu 52	Cunvènius	p. 27
Artìculu 53	Cunsòrtzius	p. 27
Artìculu 54	Acòrdius de programa	p. 28
Artìculu 55	Unionis de Comunas	p. 28

**TÌTULU SU DE CINCU
UFÌTZIUS E PERSONALI**

**Capu primu
Ufitzius e personali**

Artìculu 56	Printzìpius struturalis e apariciadoris	p. 29
Artìculu 57	Responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius	p. 29
Artìculu 58	Determinatzionis.....	p. 30
Artìculu 59	Responsabilidadi de su protzedimentu aministrativu	p. 30
Artìculu 60	Risorsas umanas.....	p. 31
Artìculu 61	Segretàriu Comunali	p. 31
Artìculu 62	Diretori Generali	p. 32
Artìculu 63	Còmputis e funtzionis de su Diretori Generali.....	p. 32

**Capu su de duus
Is responsabilidadi**

Artìculu 64	Responsabilidadi.....	p. 32
-------------	-----------------------	-------

**Capu su de tres
Finàntzia e contabilidadi**

Artìculu 65	Finàntzia e contabilidadi	p. 33
Artìculu 66	Atividadi finantziària de su Comune	p. 33
Artìculu 67	Tesoreria	p. 34
Artìculu 68	Revisori de su contu	p. 34
Artìculu 69	Controllus de àinturu	p. 35
Artìculu 70	Aministratzioni de is siendas comunalis	p. 35

**TÌTULU SU DE SES
CUMANDUS DIVERSUS**

**Capu primu
Normas transitòrias e de acabu**

Artìculu 71	Proposta po su cambiamentu de is circoscritzionis provintzialis	p. 36
Artìculu 72	Parrimentus obrigatòrius	p. 36
Artìculu 73	Revisioni de su Statudu	p. 36
Artìculu 74	Adotzioni de is regolamentus	p. 36

Artìculu 75	Disciplina transitòria.....	p. 36
Artìculu 76	Intrada in fortza de su Statudu	p. 37

TÌTULU PRIMU PRINTZÌPIUS GENERALIS

CAPU PRIMU

Cumandus generalis

Art. 1

Printzìpius fundamentalis

1. Su Comunu de Solèminis est Enti autònomu territoriali rapresentadori de totus is interessus particularis de sa comunidadi cun is arrèxinis in su territòriu suu e de is interessus generalis de su populu sardu, de biri comentis a portadori de baloris autònomus e originalis.
2. Sa comunidadi de Solèminis tenit rapresentatividadi cunforma a is printzìpius de sa Costituzione e de sa lei generali de su Statu.
3. S'autogovernu de sa comunidadi si-ndi strantaxat cun is poderis de is istitudus cunforma a su Statudu presenti.
4. Su Comunu agat s'intzidu a sa pròpia atzioni in s'ideali de sa paxi comentis a balori a fundamentu d-una sotziedadi libera e giusta e in su persighiri de su printzìpiu de solidariedadi, de ugualiàntzia e pari dinnidadi de is tzitadinus.
5. Su Comunu de Solèminis grisat dònna aina de gherra, no permetendi su abarrai firmas, su transiri e su nci piatai is ainas militaris chi podint strumbullai sa paxi, siant issas etotu armis cunventzionalis o nucrearis.
6. Su Comunu s'inspirat a is baloris de s'internatzionalismu, de sa coperatzioni e de sa paxi, promovit sa cusciantzia ecològica intra s'omini e su logu e torrat a nai de eja a su scioberu contras a su nucreari; arreconoscit is minoràntzias ètnicas e linguìsticas e promovit su nci lassai agoa is pregiudìtzius e is scerus de arratza, ecomònicus e culturalis.

Art. 2

Tentas

1. Su Comunu promovit su cresci e s'avanzai tzivili, sotziali e econòmicu de sa comunidadi sua basendi-sì apitzus de is baloris e de is miras de sa Costituzione.

2. Su Comunu ponit infatu a s'agiudai apari e a sa coperatzioni cun totu is sogetus pùbricus e privaus e promovit sa partetzipatzioni de is tzitadinus, de is fortzas sotzialis, econòmicas e sindacalis a s'aministratzioni.
3. Su Comunu cunformat s'atzioni sua a s'amparu e a su cresci de is risoras de sa naturalesa, de su logu e de sa cultura in su territòriu suu po assegurai a totus una melloria in su bivi.
4. Su Comunu assegurat, promovit e abalorat is formas assotziadoras e promovit sa partetzipatzioni de is tzitadinus a s'atividadadi de s'aministratzioni po anca assegurai su andai beni, s'impartzialidadi e sa traluxèntzia.
5. Su Comunu si pigat s'impènniu de nci lassai agoa dònna sceru intra òmini e fèmina, fintzas po mesu de sa promotzioni de propostas chi assegurint su èssiri unu totunu a s'àtera.

Art. 3

Promotzioni cultura e partetzipatzioni

1. In su Consillu Comunali sa lìngua sarda e sa lìngua italiana ddas podint manigiai a funisorta cunforma a is normas chi ant a èssiri stabilias in su regulamentu. Su Comunu assegurat fintzas sa toponomàstica in lìngua sarda e s'umperu suu in sa sinnaletica.
2. Sa scola est tzentru de educatzioni in totu su tretu de tempus po s'intera popolatzioni. Po tali arrexoni su Comunu promovit e arricit propostas po s'umperu de is estructuras scolàsticas, aforas de s'oràriu de atividadi de is classis e cunforma a acòrdius pigaus innantis, de parti de assòtzius e grupus de tzitadinus chi tenint s'intedimentu de fai atividadis culturalis e formadoras, cun referimentu a totus is classis sotzialis e a dònna edadi.
3. Su Comunu promovit su cresci e sa formatzioni de sa comunidadi a traessu de s'abaloramentu de sa cultura de su logu comenti a issa etotu dda espressat, is risorsas e s'abileza de produtzioni econòmica, artistica, sotziali e linguistica. Po tali arrexoni agiudat is propostas po sa comunicatzioni e s'educatzioni in is duas lìnguas, po sa lòmpida a sa paridadi intra sa lìngua sarda e italiana comenti a faina de su cresci culturali e tzivili de sa popolatzioni de su Comunu e de sa Regioni sarda.
4. Su Comunu atendit a s'amparu e a s'abaloramentu de is siendas culturalis a traessu de su servìtziu de biblioteca, comenti a unu servìtziu chi no si-ndi potzat fai de manucu po:
 - a) assegurai a totus is tzitadinus su deretu a s'informai e a sa cultura;
 - b) ponni a praximentu de totus is testimoniàntzias de su pensai de is òminis;
 - c) documentai, allogai e abalorai sa memòria stòrica e sa sienda culturali de sa comunidadi.
5. Su Comunu promovit propostas chi puntant a s'artziada de gradu culturali e sotziali de is personas e favoressit su fai liberus assòtzius, fora de nci guadangiai, cun incuru e agiudu particolari a su voluntariau sotziali.

Art. 4

Seguresa sotziali

1. Su Comunu arreconoscit s'obietzioni de cuscièntzia, favoressit in is giòvunus s'informatzioni e sa formatzioni de s'impènniu po su servìtziu tzivili e su cresci de atividadis de profetu po sa sotziedadi, in su territòriu comunali e aingìriu de scioberus chi atumbant apari cun is printzìpius arreconnotus in su Statudu.
2. Su Comunu si impènniat a nci lassai agoa dònna forma de scartamentu sotziali, s'agiudu a is chi funt dèbilis meda, is invàlidus, is giòvunus, is bècius e is disterraus. Custu a su fini de determinai indiritzus e impènnius pretzìsus e de cuncòrdiu in sa politica sòtziu-assistentziali chi at a depi puntai a su strantaxamentu de servìtzius e a ndi fai de mancu de formas de assistenzialismu, in s'arrespetu de is abisòngius e de sa dinnidadi de dònniu.
3. Su Comunu arreconoscit su rolu fundamentali de sa famìllia in sa formatzioni de su tzitadinu, agiudendi-dda candu ndi tenit abisòngiu diaderus e tzerriendi-dda in is polìticas sotzialis.

Art. 5 ***Funtzionis***

1. Su Comunu est titulari de funtzionis pròpias. Esèrtzitat, aici puru, is funtzionis chi ddi ant atribuias o delegadas de su Stadu e de sa Regioni, puru cussas sub delegadas, in s'arrespetu de is printzìpius de s'ordinamentu giuridicu. Fait is funtzionis pròpias, atribuias, delegadas e sub delegadas po mesu de òrganus pròpius segundu is cumandus e is cumpetèntzias stabilias de su presenti Statudu e de is regolamentus.
2. Is funtzionis apitzus de sa corriedda 1 ddas podint esertzitari sceti bàsciu chi siant stètias asseguradas de su Stadu o de sa Regioni is risorsas netzessàrias.

Art. 6 ***Programatzioni e formas de coperatzioni***

1. Su Comunu fait is pròpias tentas adotendi su mètodu e is ainas de sa programatzioni.
2. Su Comunu cuncurrit a sa determinatzioni de is tentas càpias in is programas de su Stadu e de sa Regioni Sarda abalendi-sì de s'agiudu de is formatzionis sotzialis, econòmicas, sindacalis e culturalis chi s'afatèriant in su territòriu suu.
3. Is arrelatas cun is àterus Comunas, cun sa Provìntzia e sa Regioni funt informaus a is printzìpius de coperatzioni, ecuordinatzioni, cumprementariedadi e sussidiariedadi intra is diverus campus de autonomia.
4. Po anca podi lompi a una melloria de is servìtzius, su Comunu podit delegai is pròpias funtzionis a àterus organismus territorialis e entis strumentalis insoru.

Art. 7 ***Territòriu e Sedi comunali***

1. Su territòriu de su Comunu de Solèminis si stèsiat po milli-duxentus-norantanses ètarus (1.296 ha) e ddu ingìriant is Comunas de Dolia, Serdiana, Sètimu e Sìnnia.
2. Is atòbius de is òrganus eligidoris collegialis si tenint in sa sedi comunali. In situatzionis straordinàrias e sendi-nci calincunu apretu, cun àutu formali de su Sìndigu, su Consillu si podit atobiai finas in d-unu logu chi no siat sa sedi sua.

Art. 8
Albu Pretòriu

1. Su Sìndigu scioberat in su palàtziu tzìvicu unu logu apòsitu de distina a Albu Pretòriu, po sa pubricatzioni de is àutus e avisus prevìdius de sa lei, de su Statudu e de su regulamentu.
2. Sa pubricatzioni depit assegurai s'intrada, s'interesa e sa fatzilidadi de sa ligidura.

Art. 9
Stema e Gonfaloni

1. Su Comunu in is àutus e in su sigillu s'arreconoscit issu etotu in su nòmìni Solèminis, in su stema, impari cun su gonfaloni cuntzèdiu cun decretu de sa Presidèntzia de is Ministrus assentau a sa pàgina sessantacincu (65) in is registrus de s'Ufitziu Aràldicu su bintotu de Capudanni de su Milli-noixentus-norantatres (28.09.1993)
2. Su umperai e su copiai su stema e su gonfaloni ant a èssiri stabilius cun s'apòsitu regulamentu.

TÌTULU SU DE DUUS

ISTITUTUS DE PARTETZIPATZIONI E DERETUS DE IS TZITADINUS

CAPU PRIMU
Partetzipatzioni popolari

Art. 10
Partetzipatzioni

1. Su Comunu promovit e amparat sa partetzipatzioni de is tzitadinus, a solus o assotziaus, a s'aministratzioni de s'Enti cun sa tenta de assegurai su bonu andamentu, s'impartzilidadi e sa traluxèntzia.
2. Sa partetzipatzioni popolari si espressat a traessu de sa spinta de is formas assotziadoras e de voluntariau e su deretu de dònna tzitadinu a interverni in su protzedimentu amministrativu

3. Su Consillu Comunali aprontat e narat de eja a su regulamentu chi acrarat comentu fai balli a is tzitadinus is deretus e is privilegius prevìdius de su presenti tìtulu.

Art. 11

Su fai assòtzius

1. Su Comunu arreconoscit e promovit is formas de su fai assòtzius chi nci funt in su territòriu suu.
2. A tali arrexoni, sa Giunta Comunali strantaxat unu albu innui, a istàntzia de is chi funt interessaus, registrat is assòtzius chi s'afatèriant in su territòriu comunali, pinnighendi apari finas is chi funt a balèntzia subracomunali cun sedi in is Comunas postus a ingriadura.
3. Po ndi podi otenni sa registratzioni tocat chi s'assòtziu lassit in su Comunu còpia de su Statudu e fetzat sciri sa sedi e su nòmini de su legali rapresentanti.
4. No est amìtiu de arreconosci is assòtzius secretus o contràrius a is indiritzus generalis espressaus de sa Costitutzioni, de is normas in fortza e de su presenti Statudu.
5. Is assòtzius registraus, chi bolint tenni prou de s'agiudu de su Comunu, depint presentai dònna annu su bilàntziu insoru.
6. Is assòtzius podint preguntai de si atobiai e de strantaxai formas de cuntzertu po s'apretziamentu e sa definitzioni de is critèrius e is normas de arreconoscimentu e finantziamentu, cun sa tenta de straviai is propostas arrepitidoras e su sperdìtziu de risorsas umanas e finantziàrias.

Art. 12

Deretus de is assòtzius

1. Dònna assòtziu registrau tenit su deretu, po mesu de su legali rapresentanti o delegau suu, a intrai in is scedas chi tenit s'aministratzioni e de ddas consultai, candu ddu preguntant, in mèritu a is iniziativas de s'Enti in su setori anca custu s'afatèriat.
2. Is scerus aministrativus chi pesant o podint tenni efetus in is atividadis de is assòtzius depint èssiri postus innantis a s'apoderamentu de is parrimentus espressaus de is òrganus collegialis de issus etou ainturu de cùndixi diis de sa pregunta.

Art. 13

Contributus a is assòtzius

1. Su Comunu podit spartziri a is assòtzius, bogaus aforas is partidus polìticus, contributus econòmicus de distinaì a su strogamentu de s'atividadi assotziadora.
2. Su Comunu podit, aici puru, ponni a praximentu de is assòtzius, a tìtulu de contributus in natura, struturas, siendas o servìtzius de manera de no fai spendi nudda.

3. Su Comunu cuntzedit a is articolatzionis localis de is partidus politicus rapresentaus in Parlamentu, o a is listas chi si càndidant a su governu de su Comunu de Solèminis, de umperai, fora de pagai, is logus adatus in ocasioni de is consultatzionis eletoralis. Ddu podit, aici puru, cuntzedi in àterus perìodus, candu is matessis sogetus pighint chistionis aingìriu de propostas pùbricas chi s'arreferint a su cresci sotziali de sa bidde.
4. Is maneras de spartziri is contributus o de gosai de is struturas, siendas o servìtzius de s'Enti funt stabilias in d-unu apòsitu regulamentu, aici de ndi assecurai a totus is assòtzius paris oportunitadis.
5. Su Comunu podit manigiai servìtzius collaborendi cun is assòtzius de voluntariau a patu chi siant scritus in s'apòsitu Albu regionali. Sa spartzidura de is contributus e is maneras de sa collaboratzioni ant a èssiri stabilias in d-unu apòsitu regulamentu.
6. Is assòtzius chi ant arriciu contributus in dinai o in natura depint sterri, a s'acabu de dònna annu, unu rindicontu che ndi acrarit chi ddus ant umperaus.

Art. 14

Voluntariau

1. Su Comunu promovit formas de voluntariau po traxinai sa popolatzioni in atividadis de melloria de sa vida personali, tzivili e sotziali, pruschetotu de is chi funt a arriscu de ddus scartai, aici puru po s'amparu de su logu.
2. Su voluntariau at a podi nai su parrimentu suu aingìriu de is bilàntzius e de is programas de s'Enti e collaborai a progetus, pranus, stùdius e sperimentatzionis.
3. Su Comunu assecurat chi is prestatzionis de atividadis voluntàrias e fora de pagai in s'interessu comunu e ritènnias de importu generali tengant is ainas netzessàrias po anca arrennesci mellus e siant cobertas contras a s'infortùniu.

Art. 15

Consillu Comunalis de is piciocheddus

1. Su Comunu, spintu a favoressi sa partetzipatzioni de is piciocheddus a sa vita comuna, podit promovì s'eletzioni de su Consillu Comunalis de is piciocheddus.
2. Su Consillu Comunalis de is piciocheddus tenit is còmputus de deliberai, narendi is parrimentus insoru, in is chistionis chi sighint: polìtica de su logu, sport, discansu, giogus, arrelatas cun is assòtzius, cultura e spetàculu, pùbricu imparu, assistèntzia a giòvunus e bècius, arrelatas cun s'Unicef.
3. Is maneras de eligi e su funtzionamentu de su Consillu Comunalis de is piciocheddus funt stabilias cun d-unu apòsitu regulamentu

Art. 16

Istàntzias, interrogatzionis e petitzionis

1. Is tzitadinus, a solus o assotziaus, podint invocai interrogatzionis a su Sìndigu po ddu preguntai is arrexonis aingìriu de is fainas de s'atividadis amministrativa, aici puru, istàntzias po sa bessida d-un'àutu o d-unu provedimentu e petizzionis po intzullai s'initziativa aingìriu de chistionis de interessu de sa comunidadi.
2. Su regulamentu a sa partetzipatzioni at a depi disciplinari is tempus e is formas de propositzioni e de arrespusta, adeguadas misuras de propaganda e dònna àteru critèriu, maneras e protzeduras po fai arrennesci talis facultadis de is tzitadinus.

Art. 17 **Propostas**

1. Su dexi po centu (10%) de is tzitadinus tenendi su deretu de avotai podint avantzai propositas po s'adotzioni de àutus amministrativus chi su Sìndigu trasmitit ànturu de cuìndixi diis chi sighint a s'òrganu de cumpetèntzia, acumpangiadas de su parrimentu de is responsàbilis de is servitzius interessaus e de su Segretàriu Comunali, aici puru de s'atestatzioni aingìriu de sa cobertura finantziària.
2. S'òrganu cumpetenti depit intendi a is proponentis de s'initziativa ànturu de binti diis de sa presentatzioni de sa proposta.
3. Intra s'amministratzioni comunali e is proponentis si podit lompi a nci sterri is acòrdius po ponni infatu a su pùbricu interessu, puntendi a determinai su chi est càpiu ànturus de su provedimentu finali de anca est stètia promòvia s'initziativa popolari.

Art. 18 **Su referendum**

1. Su nùmeru de is eletoris residentis, no prus pagu de su cuìndixi po centu (15%) de is iscritus in is listas elettoralis, no podint domandai, aingìriu de chistionis de cumpetèntzia de su Comunu sceti, chi siant fissaus referendum consultivus.
2. No si podint fissai referendum in matèria de tributis localis e de tarifas, spoderamentu de siendas, ocupatzionis de apretu, convènius, nòminas, inditaduras e annuddamentus, provedimentuu apitzus de su personali de su Comunu, atividadis amministrativas acapiadas a leis de su Stadu o de sa Regioni e, po cincu annus, is chistionis ogetu de referendum de innantis cun arrennèscida negativa. Is referendum no si podint fai impari cun fainas elettoralis provintzialis e comunalis. In prus, funt bogadas de sa potestadi referendària is chistionis chi sighint:
Statudu Comunali;
Regolamentu de su Consillu Comunali;
Pranu Urbanìsticu Comunali e ainas urbanìsticas atuadoras.
3. Sa chistioni de fai cerri a is eletoris depit èssiri cumprèndia illuegus e de manera de no fai cumprèndi una cosa po un'àtera.

4. Funt amìtias preguntas de referendum finas in òrdini a sa chistioni de àutus amministrativus giai aprovaus de is òrganus cumpetentis de su Comunu, bogaus is chi s'arreferint a is chistionis de sa corriedda 2 de innantis.
5. Is protzeduras de amissibilitadi, is maneras de arregorta de is firmas, su strogamentu de is consultatzionis, sa balidadadi insoru e sa procramatzioni de su resultau funt stabilias de s'apòsitu regolamentu.
6. Su Consillu Comunali depit pigai àutu de su resultau de sa consultatzioni referendària àinturu de trinta diis de sa procramatzioni de is resultaas e providi cun àutu formali in mèritu de sa matessi chistioni.
7. No si cumentzat cun is adempimentu de sa corriedda de innantis chi sa metadi prus unu de is chi ddui tenint su deretu de avotai no at partetzipau a is consultatzionis.
8. Amanchendi de arriciri is inditus aprovaus de is tzitadinus in sa consultatzioni referendària, totu sa majoria de is Consilleris Comunalis dda depit, de manera cunformi, giustificai e deliberai.
9. Capitendi chi sa proposta, sotuposta a referendum, siat aprovada de totu sa majoria de is chi ddui tenint su deretu de avotai, su Consillu Comunali e sa Giunta no podint ditzidiri contras.

Art. 19

Intrada a is àutus

1. Dònna tzitadinu tenit s'intrada a funisorta a consultai is àutus de s'amministratzioni e is sogetus, finas privaas, chi manìgiant servìtzius pùbricus.
2. Podint èssiri bogaus de sa consultatzioni is àutus chi cumandus legislativus crarus ddus narant riservaas o de no ddus fai connosci a totus.
3. Sa consultatzioni de is àutus cunforma a sa primu corriedda tocat a dda fai fora de formalidadadi peruna, cun pregunta motivada de s'interessau, in is tempus stabilius de unu apòsitu regolamentu.
4. In presèntzia d-una recusa depint èssiri nomenaus de manera crara is artìculus de lei chi si ponint in buca de arroda a su fai connosci a totus s'àutu preguntau.
5. Su regolamentu stabilessit is tempus e is maneras po s'esertzìtziu de is deretus prevìdius in su presenti artìculu.

Art. 20

Deretu de informatzioni

1. Totus is àutus de s'amministratzioni, bogaus is chi funt po unu destinatàriu determinau, funt pùbricus e depint èssiri pubricizaas de manera giusta.

2. Sa pubricatzioni est fata, de norma, po mesu de unu manifestu apicau in d-unu spàtziu apòsitu, chi totus ddu podint biri, a s'intrada de su palàtziu comunali e segundu s' inditu de su Sìndigu in logus apòsitus chi funt distinaus a issus etou, postus diaici: intrada edifitziu polifuntzionali e lolla bia Roma.
3. Su manifestu chi nci apìcant est a incuru de su Segretàriu Comunali chi si serbit de unu curreu, e asuta de sa testimoniàntzia de custu etotu, tzertificat ca sa pubricatzioni est stètia fata.
4. Is àutus cun destinatàriu determinau depint èssiri notificaus a s'interessau.
5. Is ordinàntzias, is cunferimentu de contributus a entis e assòtzius depint èssiri pubricizaus apichendi-nci is manifestus.
6. In prus, po is àutus de importàntzia prus manna, sceraus in su regulamentu, tocat a ddu apicai in is spàtzis pubricitàrius e a ddu fai biri beni a totus.

CAPU SU DE DUUS

Protzedimentu aministrativu

Art. 21

Deretu de interвени in is protzedimentus

1. Chinisiat est portadori de unu deretu e d e unu interessu legìtimu stichiu in d-unu protzedimentu aministrativu tenit sa facultadi de ddu interвени, foras de is situatzionis previdias, de manera crara, de sa lei o de su regulamentu.
2. S'aministratzioni comunali depit rendi pùbricu su nòmìni de su funtzionàriu responsàbili de sa protzedura, de chini est delegau a adotai is ditziduras in mèritu e finas a candu is ditziduras depint èssiri adotadas.

Art. 22

Protzedimentus a istàntzias de parti

1. Capitendi protzedimentus a istàntzia de parti, su sogetu chi at presentau s'istàntzia podit preguntai de èssiri intèndiu de su funtzionàriu o de s'aministradori chi depit chistionai in mèritu.
2. Su funtzionàriu o s'aministradori depint intendi a s'interessau àinturu de trinta diis de sa pregunta o bàsciu de s'acabu ùrtimu stabiliu de su regulamentu.
3. A dònna istàntzia po otenni sa bessida de unu àutu o provedimentu aministrativu tocat a arrespundi de manera giusta po iscritu àinturu de sa data stabilia de su regulamentu, comentisiat fora de superai is sessanta diis.

4. Chi s'àutu o su provedimentu preguntau podint pesai a su contràriu in is deretus o interessus legìtimus de àturus sogetus, su funtzionàriu responsàbili ddu depit informai de sa pregunta arricia.
5. Custus sogetus etotu podint imbiai a s'aministratzioni istàntzias, memòrias, propostas o scriri documentus àinturu de cuìndixi diis de candu funt bènnius a ddu sciri.

Art. 23

Protzedimentus a impèllida de ufitziu

1. Capitendi protzedimentus a impèllida de ufitziu, su funtzionàriu responsàbili ddu depit fai sciri a is sogetus cun deretus o interessus legìtimus chi potzant èssiri pregiudicaus de s'adotzioni de s'àutu amministrativu, inditendi su tèrmini a no prus pagu de cuìndixi diis, bogadas is situatzionis de particulari apretu chi ndi funt bessias de su regolamantu, àinturu de candu is interessaus podint presentai istàntzias, memòrias, propostas o scriri documentus.
2. Is sogetus interessaus podint, aici etotu, in su matessi tèrmini preguntai de èssiri intèndius faci po faci cun su funtzionàriu responsàbili chi si depit pronuntzai in mèritu.

TÌTULU SU DE TRES ORDINAMENTU STRUTURALI

Capu primu

Òrganus e fainas insoru

Art. 24 Òrganus

1. Funt òrganus statudàrius de su Comunu: Su Consillu, sa Giunta e su Sindigu e is cumpetènzias insoru funt stabillas de sa lei e de su presenti Statudu.
2. Su Consillu Comunalis est òrganu de indiritzu e de controllu polìticu-amministrativu.
3. Su Sindigu est responsàbili de s'Aministratzioni, est su rapresentanti legali de su Comunu; issu etotu esèrtzitat, in prus, is funtzionis de Ufizziali de Governu cunforma a is leis de su Stadu.
4. Sa Giunta s'agiudat apari cun su Sindigu in sa gestioni amministrativa de su Comunu e fait atividadi proponnidora e de impèllida a faci de su Consillu.

Art. 25
Consillu Comunali

1. Su Consillu Comunali est espressione de sa comunidadi de su logu chi ddu eligit, riunia comentu a eletoris, cunforma a sa disciplina stabilia de sa lei.
2. Su Consillu, in fortza de sa funtzioni sua de rappresentàntzia de sa comunidadi, est titulari de su poderi de indiritzu políticu e amministrativu e de su poderi de controllu.
3. Su Consillu espressat s'indiritzu políticu-amministrativu in àutus comentu a motzionis, resoluzionis, òrdinus de sa dii, dirigiduras cun àinturus tentas, printzìpius e fundòrius informadoris de is fainas de s'Enti. Impunna, aici puru, s'atividadis de s'Enti cun àutus fundamentalis a bisura normativa e programadora.
4. Su Consillu Comunali tenit cumpetèntzia in s'adotzioni de is àutus amministrativus de importu manna meda previdius de is leis in fortza.
5. S'esertitziu de is funtzionis arremonadas no podit èssiri ogetu de dèlega.
6. Su funtzionamentu de su Consillu Comunali est disciplinatu de su Regolamentu aprovau a majoria prus manna chi previdit, pruschetotu, is maneras po sa convocazioni e po sa presentazioni e arrexonamentu de is propostas.
7. Su regolamentu inditat, aici puru, su nùmeru de is Consilleris netzessàrius po sa balidura de is sètzidas.

Art. 26
Composizioni e durada in càrriga

1. Is normas chi s'arreferint a sa composizioni, a sa durada in càrriga, a is arrexonis de ineligibilitadi e de incompatibilitadi e a sa decadèssida de is Consilleris funt stabilias de sa lei.
2. Su Consillu abarrat in càrriga finas a eligi su nou, limitendi-sì apustis de sa publicazioni de su decretu de indizioni de is comitzius elettorali a ndi adotai is àutus de apretu e fora de pròroga.

Art. 27
Apoderamentu de su Consillu Comunali

1. Sa primu sètzida de su Consillu Comunali dda cunvocat su Sìndigu àinturu e no prus de is dexi diis de sa proclamazioni de is chi funt stètius elìgius e si depit tenni àinturu de is dexi diis de sa convocazioni.
2. In sa primu sètzida su Consillu depit atendi a s'òrdini chi sighit:
 - a) cumbàlida de is chi funt stètius elìgius;

- b) giura de su Sìndigu;
- c) comunicatzioni de parti de su Sìndigu aingiriu de is componentis de sa Giunta Comunali.

Art. 28

Sessionis e convocatzionis

1. S'atividadadi de su Consillu si strogat in sessionis ordinàrias e straordinàrias. Funt ordinàrias is sètzidas innui scrint is propostas de deliberatzioni prevìdias de s'artìculu corantaduus de su Decretu Legislativu duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. L.gs 267/2000, art. 42).
2. Su Consillu ddu cunvocat su Sìndigu chi narat s'òrdini de sa dii e ddi tenit su cumandu de is traballus, cunforma a is normas de su regulamentu.
3. A su Sìndigu spetat de cunvocai su Consillu, in d-unu tèrmini de no prus de binti diis, candu ddu preguntat sa parti de cincu de is Consilleris, ponendi in s'òrdini de sa diis is chistionis preguntadas.
4. Sa manera de fai funtzionai su Consillu est stabilia de su regulamentu, chi disciplinat pruschetotu is maneras po sa convocatzioni, sa presentatzioni e s'arrexonamentu de is propostas. Su regulamentu inditat, aici puru, su nùmeru de is Consilleris netzessàrius po sa balidura de is sètzidas, biendi prima, comentisiat, chi nci depat èssiri sa presèntzia assumancu de sa parti de tres de is Consilleris assenniaus a s'Enti, fora de contai su Sìndigu.
5. Su Sìndigu, comenti a Presidenti de su Consillu Comunali, assegurat de fai sciri, de manera giusta e prima de s'ora, a is grupus consiliaris e a dònna Consilleri is chistionis sotupostas a su Consillu.

Art. 29

Lìneas programadoras de mandatu

1. Prima de acabai is sessanta diis, cumentzendi de candu si-nci est sètziu a parti de cumandu, su Sìndigu, ascurtada sa Giunta, presentat is lìneas programadoras chi s'arreferint a is atzionis e a is progetus de strantaxai in su mentris de su mandatu politicu-aministrativu.
2. Dònna Consilleri Comunali tenit totu su deretu de interverni in s'aparìciu de is lìneas programadoras, proponendi is aciuntas, is agualamentus e is cambiamentus, po mesu de sa presentatzioni de apòsitas curregiduras, comenti su regulamentu de su Consillu Comunali fait biri.
3. Dònna Consilleri arricit sa còpia de is inditaduras de programa cunforma a su puntu 1) cincu diis prima.
4. De annu in annu, ainturu de su trinta de Capudanni, su Consillu providit, in sessioni straordinaria, a verificai su faimentu de custas lìneas, de parti de su Sìndigu e de is Assessoris suos. Est facultadi de su Consillu a nci aciungi, a manu a manu chi su mandadu andat innantis, cun agualamentus struturalis e/o modificas, is lìneas programadoras, tenendi contu de is abisòngius e de is barrancus chi ndi depressint benni a pillu in su logu.

5. A s'acabu de su mandadu politicu-aministrativu, su Sìndigu presentat a s'òrganu consilliari su documentu de rindicontatzioni de su stadu de faimentu e de apariciu de is lìneas programadoras. Su documentu arremonau est sotopostu a s'aprovatzioni de su Consillu, esaminendi-ndi prima su gradu de apariciamentu de is interventus prevìdius.

Art. 30 **Comissionis**

1. Su Consillu Comunali podit strantaxai, àinturus de issu etotu, comissionis permanentis, provisòrias o spetzialis po tentas de controllu, de circa, de spreculitamentu e de stùdiu. Is comissionis arremonadas funt formadas de Consilleris Comunalis, a critèriu proportzionali. Po su chi pertocat is comissionis a funtzionis de controllu e de seguràntzia, sa parti de cumandu est intregada a is Consilleris chi appartenint a is grupus de parti contrària.
2. Su funtzionamentu, sa composizioni, is poderis, s'ogetu e sa durada de is comissionis ant a èssiri disciplinadas de unu apòsitu regulamentu.
3. Sa delibera de istitutzioni at a depi èssiri adotada a majoria prus manna de is componentis de su Consillu.

Art. 31 **Consilleris**

1. Su stadu giurìdicu, is dimissionis e su càmbiu de is Consilleris funt arregolaus de sa lei; issus arrapresentant sa comunidadi intera e arrespundit a issa a manera firma.
2. Is Consilleris Comunalis chi no intervenint a is sessionis, po su prus, tres bortas una infatu de s'àtera, fora de si giustificai, funt decraus decadèssius cun deliberatzioni de su Consillu Comunali. A custu riguardu su Sìndigu, sendi giai atzertau chi su Consilleri interessau amancat, providit cun d-una comunicatzioni scritta, cunforma a s'articulu seti de sa Lei de su seti Austu de su Milli-norantacuàturu, nùmeru duxentus-corantunu (L. 07.08.1990, n°241, art. 7), a ddi fai sciri su cumentzu de su protzedimentu aministrativu. Su Consilleri tenit sa facultadi de fai balli is arrexonis giustificadoras de su èssiri amancau, aici puru, a fruniri a su Sìndigu calincunu documentu comentu a prova, àinturu de su tèrmini inditau in sa comunicatzioni scritta, chi comentisiat depit lompi a no prus de trinta diis de sa data de arricimentu. Scadiu custu ùrtimu tèrmini, su Consillu esàminat e, a s'acabu, deliberat, pigadas in contu is arrexonis giustificadoras presentadas de parti de su Consilleri interessau.

Art. 32 **Deretus e doveris de is Consilleris**

1. Is Consilleris tenint deretu de presentai interrogatzionis, interpellàntzias, motzionis e propostas de deliberatzioni.
2. Is maneras e is formas de esertzitari su deretu de proposta e de controllu de su Consilleri Comunali, prevìdius de sa lei, funt disciplinaus de su regulamentu de su Consillu Comunali.

3. Is Consilleris Comunalis tenint deretu de otenni de is ufizius de su Comunu - aici puru de is siendas, istituzionis o Entis dipendentis - totus is scedas e is informatzionis chi serbint po anca acabai su mandadu cosa insoru. Tenint deretu de castiai is àutus e documentus, finas cussus preparadoris e de connosci dònna àteru àutu umperau in s'atividadi aministrativa e spetat a issus su secretu in is situatzioni determinadas a manera crara de sa lei. In prus, tenint deretu de ddus informai, de manera giusta e prima de s'ora, aingiriu de is arrexonis sotupostas a s'òrganu, finas po mesu de s'atividadi de sa cunferèntzia de is capugrupus, cunforma a su chi sighit a s'articulu trintatres (art. 33) de su presenti Statudu.
4. A dònna Consilleri tocat a eligi unu domitzìliu in su logu comunali innui fai lompi is avisus de cunvocatzioni de su Consillu e dònna àtera noa ufiziali.
5. Sa parti de cinqu de is Consilleris podit preguntai sa cunvocatzioni de su Consillu apitzus de is chistionis de sola cumpetèntzia consilliaris. Su Sìndigu, aìnturu de binti diis cunvocat su Consillu, ponendi in s'òrdini de sa dii is chistionis preguntadas.

Art. 33

Grupus consilliaris

1. Is Consilleris si podint pinnigai apari in grupus, cunforma a su chi est previdiu in su regulamentu de su Consillu Comunali e ddu faint sciri a su Sìndigu e a su Segretàriu Comunali impari a s'inditu de su nòmini de su capugrupu. Casumai tali facultadi no dda esèrtziant o si stentant in is inditaduras, is grupus funt scioberaus in is listas chi funt stètias presentadas a is eletzionis e is capugrupu insoru in is Consilleris, chi faint parti de sa Giunta, chi ant pigau sa majoria de is preferèntzias.
2. Is Consilleris Comunalis si podint pinnigai in grupus chi no atumbant apari cun is listas elettoralis innui funt stètius elìgius, bastat chi talis grupus siant compostus assumancu de duus membrus.
3. Est istituia, innui s'agatat su Comunu de Solèminis, sa cunferèntzia de is capugrupus. Sa disciplina, su funtzionamentu e is cumandus spetzificus funt càpius in su regulamentu de su Consillu Comunali.
4. Is capugrupus consilliaris tenint su domitzìliu in sa prìsia (ufiziu protocollu) de su Comunu.

Art. 34

Giunta Comunali

1. Sa Giunta est s'òrganu de impèllida e de manìgiu aministrativu, collàborat impari cun su Sìndigu a su governu de su Comunu e marcat sa pròpia atividadi apitzus de is printzìpius de sa traluxèntzia e de s'eficèntzia.
2. Sa Giunta adotat totu is àutus bàlidus a ndi arriciri is miras e is tentas de s'Enti in su cuntestu de is indiritzus generalis e in atuatzioni de is ditziduras fundamentalis aprovadas de su Consillu Comunali. Pruschetotu, sa Giunta esèrtzitat is funtzionis de indiritzu polìticu-

aministrativu, acrarendi is miras e is programas de ndi strantaxai e adotendi is àturus àtus a parti de àinturu in su strogamentu de talis funtzionis, e verìficat s'atumbai apari de su chi ndi arresurtat de s'atividadi amministrativa e de su manìgiu a is indiritzus cumandaus.

3. Sa Giunta dònna annu torrat contu a su Consillu Comunali de su fai suu.

Art. 35 ***Compositzioni***

1. Sa Giunta est composta de su Sìndigu e de unu nùmeru màssimu de cuàturu Assessoris e a unu de cussus ddu assènniant a sa càrriga de Visu-Sìndigu.
2. Su Sìndigu scioberat is Assessoris àinturu de su Consillu.

Art. 36 ***Nòmina***

1. Su Visu-Sìndigu e is àterus componentis de sa Giunta funt nomenaus de su Sìndigu e presentaus a su Consillu Comunali in sa primu sètzida infatu a is eletzionis.
2. Su Sìndigu podit bogai aforas unu o prus de is Assessoris faendi sciri sa giusta arrexoni a su Consillu e is Assessoris dimissionàrius ddus depit cambiai àinturu de cuìndixi diis.
3. Is arrexonis de incompatibilidadi, sa positzioni e su stadu giurìdicu de is Assessoris, aici puru is istitutus de sa decadèssida e de sa rèveoca, funt disciplinaus de sa lei.
4. Foras de is situatzionis de rèveoca de parti de su Sìndigu, sa Giunta abarrat in càrriga finas a sa dii de sa procratzioni de is chi funt elìgius in ocasioni de su rennovu de su Consillu Comunali.

Art. 37 ***Funtzionamentu de sa Giunta***

1. Sa Giunta dda cunvocat e ndi est meri su Sìndigu chi cuntzertat e controllat s'atividadi de is Assessoris e stabilessit s'òrdini de sa dii de is atòbius, finas in cunsideru de is chistionis propostas de is Assessori a unus a unus.
2. Is maneras de cunvocai e de fai funtzionai de sa Giunta funt stabilias de issa etotu fora de formalidadi peruna.
3. Is sètzidas funt bàlidas chi nci funt assumancu sa metadi e prus unu de is componentis e is deliberatzionis funt adotadas a majoria de is chi nci funt.

Art. 38 ***Cumpetèntzias***

1. Sa Giunta Comunali partètzipat a su sterri de is lineas programadoras chi s'arreferint a is atzionis e a is progetus de strantaxai in su mentris de su mandadu e fait sciri dònna annu a su Consillu is atividadis suas e su stadu de faimentu de is programmas.
2. A sa Giunta Comunali spetat s'adotzioni de is àutus de programatzioni de is risorsas finantziàrias, strumentalis e umanas in su campu de is indiritzus programadoris adotaus de su Consillu Comunali, aici puru s'adotzioni de is àutus amministrativus e gestioni a cuntènniu generali, chi no arruint asuta de sa cumpetèntzia de is responsàbilis de is ufitzius e servìtzius, pruschetotu:
 - a) aingìriu de sa chistioni de gestioni de is risorsas umanas:
 - adotat, in s'arripetu de is fundamentus stabilius de su Consillu, su regolamentu aingìriu de s'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius;
 - aprovat su programa annuali e triennali de is assuntzionis;
 - nòmenat sa delegatzioni de parti pùbrica e autorizat su Presidenti de issa etotu a sotuscriri is acòrdius de contratatzioni comuna detzentrada aciungidora; nòmenat su nùcleu de apretziamentu e adotat sa metodologia po s'apretziamentu de is prestatzionis e de is resultaas de is dipendentis;
 - b) aingìriu de sa chistioni de programatzioni econòmicu-finantziària:
 - aprovat su pranu esecutivu de gestioni e is mudaduras chi ddi arreferint;
 - aprovat is prelevamentus de su fundu de riserva donendi-ndi scedas a su Consillu;
 - assumit, in bia de apretu, mudaduras a su bilàntziu de previsionis e ddas sotuponnit a su Consillu po ddas ratificai ainturu de sessanta diis e, comentisiat, ainturu de su trintunu de lidas de s'esertitziu de referimentu;
 - aprovat sa tràcia de bilàntziu de previsionis e s'arrelatu previsionali e programadori de sotuponni a su Consillu;
 - aprovat s'arrelatu amostadori a su contu consuntivu, e ddu umperat po espressai is apretziamentus de s'atzioni ghiada basendi-sì apitzus de is resultaas otènnius in acàpiu a is programmas e a is costus sustènnius;
 - assumit is prèstidus, bastat chi siant previdius in su documentu de programatzioni econòmicu-finanziariu;
 - detèrminat is inditadoris e is modellus de relevadura de su controllu de gestioni;
 - càmbiat is tarifas, componit e ponit innantis de su Consillu is critèrius po fissai cussas noas;
 - c) aingìriu de sa chistioni de òperas pùbricas:
 - aprovat is stùdius de fatibìlidadis e is progetus de cumentzu de is òperas pùbricas po anca formai su programa insoru;
 - aprovat, arripetendi sa programatzioni triennali e annuali adotada de su Consillu, s'ababu de is progetus de is òperas pùbricas postas in su programma aprovau de su Consillu Comunali;
 - d) aingìriu de sa chistioni de gestioni de is siendas:

- disponnit de arriciri o de negai is lassas e is donatzionis, oru-oru a is siendas mòbilis;
 - aprovat s'inventàriu de is siendas de propiedadi de s'Enti e su èssiri aggiornau;
 - disponnit sa demanializatzioni de is arrugas e sa bèndida de is siendas mòbilis e imòbilis registradas, chi funt achirias a su patrimòniu disponìbili de s'Enti;
- e)** aingìriu de sa chistioni de is abètias:
- autorizat su Sìndigu a èssiri in giudìtziu comenti a faidori, a cunbènniu e/o a tèrtziu in sa calidadi sua de rapresentanti *pro-tempore* de su Comunu e aprovat acòrdius;
- f)** aingìriu de sa chistioni de is eletzionis:
- fissat sa data de convocatzioni de is comìtzis po is referendum consultivus e format s'ufitziu comunali po is eletzionis chi depit acrarai sa regolaridadi de su protzedimentu;
 - marcat e assinniat is logus po is partetzipantis a is consultatzionis eletoralis e referendàrias;
- g)** deliberat aingìriu de sa chistioni de toponomàstica de is arrugas;
- h)** fait pregunta a s'Unioni Europea, a su Stadu, a sa Regioni e a sa Provìntzia de cuntzedi is contributus po ndi strantaxai òperas, interventus o programas de interventu.

Art. 39

Deliberatzionis de is Òrganus Collegialis

1. Totu is deliberatzionis de is Òrganus Collegialis funt assùmiat, de arrègula, a votatzioni crara. Funt de assumi a scrutìniu secretu is deliberatzionis aingìriu de personas, candu est esertitada una facultadi discretzionali tenendi is arrexinis apitzus de s'apretziamentu de is calidadis de una persona o apitzus de s'apretziamentu de su chi issa etotu at fatu.
2. Is sètzidas de su Consillu e de is Comissionis Consilliaris funt pùbricas, foras de is situatzionis previdias de sa lei. Capitendi chi depant èssiri espressaus apretziamentus e stima apitzus de calincunu, su Presidenti disponnit de ndi arrexonai in sètzida secreta.
3. Sa completenessa de s'istrutòria e de sa documentatzioni de is propostas de deliberatzioni, sa custòdia de is àutus e sa verbalizatzioni de is sètzidas de su Consillu e de sa Giunta funt a incuru de su Segretàriu Comunali, cunforma a is maneras e a is tèrminis stabilius de su regolamentu.
4. De dònna proposta de deliberatzioni sotuposta a sa Giunta e a su Consillu, chi no siat un'àutu de indiritzu sceti, depit èssiri preguntau su parrimentu in òrdini a sa sola regolaridadi tènnica de su responsàbili de su setvìtziu interessau e, simai nci siat impènniu de spesa o pagus intradas, de su responsàbili de ragioneria in òrdini a sa regolaridadi contàbili. Is parrimentus funt insertaus in sa deliberatzioni.

5. Is verbalis de is sètzidas de su Consillu e de sa Giunta funt firmaus de su Presidenti e de su Segretàriu.

Art. 40 **Sìndigu**

1. A su Sìndigu dd'avotant is tzitadinus a sufràgiu universali e deretu cunforma a is dispositzionis ditadas de sa lei.
2. Sa lei disciplinat is maneras de avotai, is situatzionis de contrariedadi e de ineligibìlidadì a s'ufitziu de su Sìndigu, a su stadu suu e is arrexonis de acabu de sa càrriga.
3. Su Sìndigu est s'òrganu responsàbili de s'aministratzioni de su Comunu, ndi tenit sa rapresentàntzia legali de s'Enti, cunvocat e est meri de sa Giunta e de su Consillu e subrintendit a su funtzionamentu de is servìtzius e de is ufìtzius e a su faimentu de is àutus.
4. Su Sìndigu subrintendit, in prus, a s'acabu de is funtzionis stadalis e regionalis intregadas o delegadas a su Comunu.
5. Su Sìndigu, a faci de su Consillu, in sa sètzida de apoderamentu, fait giura de arrespetai de manera leali sa Costituzioni Italiana.
6. Sìnniu de arreconnoscimentu de su Sìndigu est sa fàscia a tres coloris impari cun su stema de sa Repùbrica e su stema de su Comunu, de portai a tracolla.
7. Is dimissionis presentadas de su Sìndigu tenint efetu e no torrant agoa passau su tèrmini de binti diis de candu funt stètias presentadas a su Consillu. In custa situatzioni si andat a sciollì su Consillu e a nomenai in su matessi tempus unu Comissàriu. Su sciollimentu de su Consillu detèrminat, in dònna modù, sa decadèssida de su Sìndigu e de s'una e de s'àtera Giunta.

Art. 41 **Fainas comentì a Ufìtziali de Governu**

1. Su Sìndigu, comentì a Ufìtziali de Governu, subrintendit:
 - a) a tenni is registrus de stadu tzivili e de popolatzioni e a is adempimentus chi is leis in matèria eletoralì ddi assènniat;
 - b) a emanai is àutus chi is leis e is regolamentus ddi assènniat in matèria de òrdini e seguresa pùbrica, de saludi e igieni pùbrica;
 - c) a fai, in matèria de seguresa pùbrica e de polìtzia giuditziària, is funtzionis chi sa lei ddi acollat;
 - d) a billai totu su chi podit interessai a sa seguresa e a s'òrdini pùbricu, faendi-ddu sciri a su Prefetu.
2. Su Sìndigu, comentì a Ufìtziali de Governu, adotat, cun d-unu àutu motivau e in s'arrespetu de is printzìpius generalis de s'ordinamentu giurìdicu, provedimentus de s'ora e de apretu in

matèria de saludi e igieni, edilìtzia e polìtzia de su logu po anca prevenni e bogai perìgulus mannus chi amaletzant s'incolumidadi de is tzitadinus; po su faimentu de is òrdinis chi ddi arreferint podit preguntai a su Prefetu, innui ci-ndi siat abisòngiu, s'agiudu de sa fortza pùbrica.

3. Su Sìndigu, in prus, esèrtzitat is cumpetèntzias in su chi ddi spetat de fai sciri a sa popolatzioni aingìriu de perìgulus po sciacus de su tempu malu, cunforma a s'articulu trintases de su regolamentu de esecutzioni de sa Lei de s'otu de Idas de su Milli-noixentus-setanta, nùmeru noixentus-norantases (L. 08.12.1970, n° 996, art. 36), aprovau cun Decretu de su Presidenti de sa Repùbrica de su ses de Friaxu de su Milli-noixentus-otantunu, nùmeru sessantases (D.P.R. 06.02.1981, n° 66).

Art. 42

Fainas comentì a Meri de s'Aministratzioni

1. Su Sìndigu, comentì a Meri de s'Aministratzioni, esèrtzitat is cumpetèntzias e funtzionis stabilias de sa lei e de is regolamentus, e pruschetotu:
 - a) nòmenat e bogat aforas is responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius e ddi assènniat de esertzìtai is funtzionis cunforma a s'articulu cincuenta, corriedda dexi, de su Decretu Legislativu nùmeru duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. Lgs. 267/2000, art. 50, c. 10)
 - b) nòmenat, apitzus de is indiritzus stabilius de su Consillu, e bogat aforas is rapresentantis de su Comunu in is Entis, siendas e istituzionis;
 - c) cuntzertat e apariciat a nou, basendi-sì apitzus de is indiritzus espressaus de su Consillu Comunali e in s'àmbitu de is critèrius imprèvia inditaus de sa Regioni, is oràrius de is esertzìtzius comercialis, de is esertzìtzius pùbricus e de is servìtzius pùbricus, aici puru, de cuncòrdia cun is responsàbilis cumpetentis in su logu de is amministratzionis interessadas, is oràrius de obertura a su pùbricu de is ufitzius postus in su territòriu, cun sa tenta de fai atumbai apari su cumprimentu de is servìtzius cun is abisòngius, interus e generalis, de is utentis;
 - d) fait is àutus conservativus de is deretus de su Comunu;
 - e) cuntzertat s'atividadi políticu-amministrativa de su Comunu, benit a sciri – de manera dereta de is ufitzius e is servìtzius, is siendas spetzialis, is istituzionis e is sotziedadis po atzìonis chi faint parti de s'Enti, a traessu de is rapresentantis legalis de issas etotu – is scedas e is àutus finas riservaus, e promovit e pigat ideas bonas a assegurai chi ufitzius, servìtzius, siendas spetzialis, istituzionis e sotziedadis chi faint parti de su Comunu fetzant is atividadis insoru cunforma a is miras inditadas de su Consillu e de manera coerenti a is indiritzus faidoris espressaus de sa Giunta;
 - f) cumandat a su Diretori Generali, in òrdini a is indiritzus funtzionalis e de càstiu a s'intera gestioni amministrativa de totu is ufitzius e servìtzius;

g) promovit e acabat is acòrdius de programa in is situatzionis e segundu su chi previdit s'artìculu trintacuàturu de su Descretu Legislativu nùmeru duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. Lgs. 267/2000, art. 34);

h) cunvocat is comitzius po is referendum comunalis;

i) relàsciat is autorizatzionis de pùbrica seguresa;

l) fissat is oràrius de oberri a su pùbricu is ufizius comunalis.

Art. 43 ***Visu-Sìndigu***

1. Su Visu-Sìndigu est s'Assessoris chi arricit de su Sìndigu sa dèlega generali po ndi esertzitai totu is funtzionis suas candu amancat o est strobau.
2. Is Assessoris, candu su Visu-Sìndigu amancat o est strobau, faint is funtzionis suplidoras de su Sìndigu, considerendi s'òrdini de antzianidadi po edadi.
3. De is dèlegas relasciadas a su Visu-Sìndigu e a is Assessoris depit lompi comunicatzioni a su Consillu e a is òrganus previdius de sa lei.
4. Su Visu-Sìndigu, candu amancat o est strobau de su Sìndigu, esèrtzitat aici puru is funtzionis de ufiziali de su Governu.

Art. 44 ***Motzioni de scunfiantza***

1. Su votu de su Consillu Comunali contràriu a una proposta de su Sìndigu o de sa Giunta no bolit nai chi si depint dimiti.
2. Su Sìndigu e sa Giunta acabant sa càrriga insoru candu sa prus manna majoria de is componentis de su Consillu aprovat una motzioni de scunfiantza votada po apellu nominali.
3. Sa motzioni de scunfiantza depit tenni un'arrexoni e dda depint sotuscriri assumancu duas partis de cinqu de is Consilleris assenniaus, fora de contai in totu custu su Sìndigu, e no dda cerrint bàsciu de dexi diis e no prus de trinta de sa presentatzioni sua. Chi sa motzioni est aprovada, si andat a sciolli su Consillu e a nomenai unu Comissàriu cunforma a is leis in fortza.

TÌTULU SU DE CUÀTURU ATTIVIDADI AMINISTRATIVA

Capu Primu Printzìpius generalis

Servìtzius pùbricus

Art. 45

Formas de gestioni

1. S'atividadì dereta a otenni, a interessu de sa comunidadi, miras e tentas de importu sotziali, contendi puru sa produtzioni de siendas, est fata a traessu de servìtzius pùbricus chi podint èssiri strantaxau e manigliaus finas cun deretu de privativa de su Comunu, cunforma a sa lei.
2. Su scioberu de sa forma de gestioni po dònna servìtziu depit èssiri fata ancora prima de s'apretziamentu de cumparàntzia intra is diversas formas de gestioni previdias de sa lei.
3. Po is servìtzius pùbricus de gestiri a sa manera imprenditoriali, sa cumparàntzia depit sussedi intra s'intregu a cuntzessioni, costituzioni de sienda spetziali o de cunsòrtziu, costituzioni o partecipazioni de sotziedadi de capitalis cun su prus capitali locali pùbricu.
4. Po is àturus servìtzius sa cumparàntzia at a sutzedi intra sa gestioni in economia, a costituzioni de istituzioni, intregu in apaltu o in cuntzessioni, aici puru intra sa forma a sola o in assòtziu po mesu de acòrdiu, unioni de is Comunas, est a nai de cunsòrtziu.
5. In s'apariciamentu de is servìtzius depint èssiri a dònna manera asseguradas formas giustas de informatzioni, partetzipazioni e amparu de is utentis.

Art. 46

Gestioni in economia

1. S'apariciamentu e s'ersertìtziu de servìtzius in economia funt, cunforma a is normas, disciplinaus de apòsitus regolamentus.

Art. 47

Sienda spetziali

1. Su Consillu Comunali, in s'arrespetu de is normas legislativas e stitudàrias, deliberat is àtus constitutivus de siendas spetzialis po sa gestioni de is servìtzius proditivus e de su cresci econòmicu.
2. S'ordinamentu e su funtzionamentu de is siendas spetzialis funt disciplinaus de su Statudu e de is regolamentus
3. Su Consillu de Aministratzioni e su Presidenti de is siendas spetzialis funt nomenaus de su Sindigus intra is tzitadinus no faendi parti de su Consillu e tenedi is tìtulus po ddu eligi a Consilleri Comunali e cumprobadas sperientzias de aministratzioni de impresas pùbricas o privadas.

Art. 48 ***Istituzioni***

1. Su Consillu Comunali po s'esertìtziu de is servìtzius sotzialis, chi tengant abisòngiu de particulari autonomia gestionali, format istituzioni po mesu de apòsitu àutu cun su regulamentu suu de disciprina de s'apariciamentu e de s'atividadi de s'istituzioni e scriendi prima un'apòsitu pranu tènnicu-finanziàriu de innui bessint a pillu:
 - a) is costus de is servìtzius
 - b) is formas de finanziamentu;
 - c) is fruniduras de siendas imòbilis e mòbilis, contendi puru su dinai licidu.
2. Su regulamentu cunforma a sa primu corriedda de innantis detèrminat, aici puru, sa frunidura orgànica de personali e su sètiu organizzadori de s'istituzioni, is maneras de esertìtziu de s'autonomia gestionali, s'ordinamentu finatziàriu e contàbili, is formas de càstiu e de averiguamentu de is resultaus gestionalis.
3. Su regulamentu podit prevìdi su ricursu a personali assùmiu cun arrelatu de deretu privau, aici puru a collaboratzionis de professionalidadi manna.
4. Is indiritzus de arrespetai funt aprovaus de su Consillu Comunali in s'ora chi ddus funt faendi e agiornaus in sedi de èsami de su bilàntziu preventivu e de su rindicentu consuntivu de s'istituzioni.
5. Is òrganus de s'istituzioni funt su Consillu de Aministratzioni, su Presidenti e su Diretori. Su Consillu de Aministratzioni de s'istituzioni est nomenau de su Sìndigu intra is tzitadinus chi no faint parti de su Consillu e chi tenint is titulus po ddus eligi a Consilleris Comunalis e cumprobadas sperientzias de aministratzioni in campu.
6. Su regulamentu disciplinat su nùmeru e casumai àterus titulus ancora spetzìficus domandaus a is componentis, sa durada de sa càrriga, sa positzioni giuridica e su *status* de is chi componint su Consillu de Aministratzioni, aici puru is maneras de fai futzionai s'Enti.
7. Su Presidenti rapresentat e est meri de su Consillu de Aministratzioni, billat s'esecuzioni de is àutus de su Consillu e adotat, candu ci-ndi siant s'abisòngiu e s'apretu, provedimentus chi spetant a issu sceti a ddus sotupponni a aprovatzioni in sa primu sètzida de su Consillu de Aministratzioni.
8. Su Diretori de s'istituzioni est nomenau de su Sìndigu cun is maneras prevìdias de su regulamentu; ghiat s'atividadi de s'istituzioni, est su responsàbili de su personali, assegurat su funtzionai de is servìtzius, adotat is provedimentus netzessàrius a ndi assegurai su strantaxamentu de is indiritzus e de is ditziduras de is òrganus de is istituzionis.

Art. 49 ***Nòmina e rèvoca***

1. Is amministradoris de is siendas e de is istituzionis funt nomenaus e revocaus de su Sìndigu, basendi-sì apitzus de is indiritzus stabilius de su Consillu Comunali, in is tèrminis de lei, e apitzus de is *curricula* de is candidaus.

Art. 50

Sotziedadi a capitale po su prus pùbricu locali

1. Casumai, in arrelatu a sa natura o a su campu territoriali de su servìtziu pùbricu, spetit sa partetzipazioni de prus de unu sogetu pùbricu o privau, su Comunu podit formai o partetzipai a sotziedadis po atzionis, est a nai a sotziedadi a responsabilidadi limitada, a capitali a su prus pùbricu locali.
2. In is statudus de is sotziedadis a su prus cun capitali pùbricu locali depint èssiri previdias is formas de acapiadura e liòngiu intra is sotziedadis etotu e su Comunu.

Art. 51

Gestioni assotziada de is servìtzios e de is funtzionis

1. Su Comunu manìgiat arrelatus cun is Entis Localis po promovi e circai is formas assotziadoras prus giustas intra cussas chi funt previdias de sa lei in arrelatu a is atividadis, a is servìtzios, a is funtzionis de fai e a is miras de ponni infatu.

Capu su de duus

Formas assotziadoras e de agiudu

Art. 52

Cunvènius

1. Su Consillu Comunali, su proposta de sa Giunta, deliberat apòsitus cunvènius de sterri cun àterus Entis Localis cun sa tenta de fruniri, de manera cuntzertada, servìtzios pùbricus.
2. Is cunvènius depint fissai is tentas, sa durada, is formas de consultazioni de is Entis sterridoris, is arrelatus finantziàrius insoru e is òbrigus e is fianzas de s'unu e de s'àteru

Art. 53

Cunsòrtzius

1. Su Comunu podit partetzipai a sa formatzioni de cunsòrtzius cun àterus Entis Localis po sa gestioni assotziada de unu o prus servìtzios a segunda de is normas previdias po is siendas spetzialis, poita ddas podint apricai.
2. Po custa tenta su Consillu Comunali aprovat, a sa prus manna majoria de is componentis, unu cunvèniu cunforma a s'articulu de innantis, impari a su Statudu de su cunsòrtziu.

3. Su convèniu depit prevedi s'òbrigu, a càrrigu de su cunsòrtziu, de sa lòmpera a su Comunu de is àutus fundamentalis chi ant a depi èssiri pubricaus cunforma a is maneras de su presenti Statudu.
4. Su Sìndigu o unu delegau suu fait parti de s'assemblea de su cunsòrtziu cun reponsabilitadi paris a sa cuota de partetzipazioni fissada de su convèniu e de su Statudu de su cunsòrtziu.

Art. 54

Acòrdius de programa

1. Su Comunu po ndi strantaxai òperas, interventus o programas chi tenint abisòngiu de s'ativazioni d-unu protzedimentu traballosu po su cuntzertamentu e s'interazioni de s'atividadadi de prus sogetus interessaus, promovit e acabat acòrdius de programa.
2. S'acòrdiu, a prus de is miras postas infatu, depit prevedi is formas po s'ativazioni d-unu probàbili arbitrau e de is interventus arremprasadoris, e pruschetotu:
 - a) determinai is tempus e is maneras de is atividades ordinadas de innantis e netzessàrias a ndi strantaxai s'acòrdiu;
 - b) scioberai a traessu de ainas giustas - comentis a su pranu finantziàriu - is costus, is fontis de finanziamentu e arregulai is arrelatus intra is Entis amisturaus;
 - c) assegurai su cuntzertamentu de dònna àteru adempimentu acapiu.
3. Su Sìndigu acrarat e sterrit s'acòrdiu cun s'osservàntzia de is àteras formalidadis previdias de sa lei e in s'arrespetu de is funtzionas chi ddi spetant.

Art. 55

Unionis de Comunas

1. Su Consillu Comunali podit deliberai sa costituzioni, intra is Comunas de norma a ingiriadura "S'Unioni de is Comunas", cun sa tenta de sa gestioni assotziada d-unu sciacu de funtzionis e de s'apariciamentu de servìtzius.
2. Su Statudu scioberat is òrganus de governu de s'Unioni, disciplinendi comentis a ddus eligi e previdendi, a dònna manera, chi su Presidenti de s'Unioni ddu avotint intra is Sìdigus de is Comunas pinnigaus apari e chi is àterus probàbilis òrganus siant formaus de is componentis de is òrganus de is Comunas assotziaus, asseguendi sa rapresentàntzia de is minorias.
3. S'Unioni tenit podestadi arregolamentadora po sa disciplina de s'apariciamentu suu, po su strogamentu de is funtzionis chi ddi funt intregadas e po is arrelatus fintzas finantziàrius cun is Comunas.
4. A is Unionis de is Comunas si àpricant, no sendi contràrius, is printìpius previdius po s'ordinamentu de is Comunas. A is Unionis spetant is intradas chi ndi benint de is tassas, de is tarifas e de is contributus apitzus de is servìtzius chi ddi funt intregaus.

TÌTULU SU DE CINCU UFÌTZIUS E PERSONALI

Capu primu Ufitzius e personali

Art. 56

Printzìpius struturalis e apariciadoris

1. S'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius est disciplinatu cun apòsitu regulamentu, adotau de sa Giunta Comunali, in cunformidadi a su presenti Statudu, in s'arrespetu de is fundamentus generalis stabilius de su Consillu, aici puru in s'arrespetu de su printzìpiu ca is poderis de indiritzu e de controllu spetant a is òrganus eletivus, invècias sa gestioni amministrativa est intregada a is òrganus burocràticus.
2. In is chistionis asuta de sa riserva de lei, est a nai, basendi-sì apitzus de sa lei o in su campu de is printzìpius postus de issa etotu, riservadas a àutus normativus o amministrativus, cunforma a s'artìculu duus, corriedda unu, littera c) de sa Lei cuaturxentus-bintunu de su Milli-noixentus-duus (L. 421/1992, art. 2, c. 1, lett. c) s'atividadi regulamentari o apariciadora de s'Enti est esertitada tenendi in cunsideru sa contrattazioni comuna nazzionali e, comentisiat, aici de no ndi determinai disapricatzionis in su mentris chi est in fortza.
3. Su regulamentu scioberat ita e comentis apariciat e gestiri sa strutura amministrativa e su lìongiu cun sa direttioni politica de s'Enti.

Art. 57

Responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius

1. Su Sìndigu providit cunforma a s'artìculu cinquanta, corriedda dexi de su Decretu Legislativu de su dexeotu de Austu Duamilla, nùmeru duxentus-sessantaseti (L. Lgs. 18.08.200 n° 267, art. 50, c. 10) a nomenai intra is dipendenti de s'Enti, segundu fundamentus de cumpetèntzia e professionalidadi, is responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius.
2. Spetant a is responsàbilis de is ufitzius e servìtzius totu is fainas, contendi puru s'adotzioni de àutus chi impènniant s'amministratzioni a parti de foras, chi sa lei e su Statudu no riservint a posta a is òrganus de governu de s'Enti; ddi funt assenniaus totu is fainas de faimentu de is miras e de is programmas definitus cun is àutus de indiritzu adotaus de s'òrganu politicu, aici puru cussus stabilius in su presenti Statudu e in su Regulamentu aingìriu de s'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius, chi a issus ddui torrat.
3. A is responsàbilis de is servìtzius tocat a nai su parrimentu de regolaridadi tènnica apitzus de dònna proposta de deliberatzioni de sa Giunta e de su Consillu Comunali, bogaus is àutus de indiritzu sceti, aici puru cussu de regolaridadi contàbili de parti de su responsàbili de su servìtziu finantziàriu, chi ponit ancora in is determinatzionis adotadas su pròpiu bistu po nci atestai sa cobertura finantziària.

4. Is responsàbilis de is ufitzius e de is servìtzius funt, fora de ddui ponni làcanas, responsàbilis de s'atividadì amministrativa, de sa gestioni e de is resultaùs chi ddi arreferint.
5. Is responsàbilis de servìtzìu, titularis de positzioni apariciadoras, partètzipant a su processu istrutòriu de formazioni de is ainas de programatzione econòmicu-finanziària.
6. Su Sìndigu, innui no si potzat fai fronti a personali in servìtzìu e amanchendi sceti is professionalidadis anàlogas ainturu de s'Enti, po prestatzionis chi arricchint una spetzializatzioni manna podit, cunforma a s'artìculu centu-dexi de su Decretu Legislativu duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. Lgs. 267/2000, art. 110) cun provedimentu motivau, in d-una sola unidadi, intregai a espertus de cumprobada cumpetèntzia professionali incàrrigus dirigidoris a tempu determinau, aforas de sa dotazzioni orgànica, in arrelatu a is miras inditadas in sa Rilevazzioni Previsionali e Programadora. Is incàrrigus dirigidoris cunforma a sa corriedda de innantis no podint durai prus de su mandadu eligidori de su Sìndigu in càrriga.

Art. 58

Determinazzionis

1. Is provedimentus chi spètant a su Segretàriu Comunali e a is responsàbilis de is servìtzius titularis de positzioni orgnizadoras ddus nant "determinazzionis". Casumai is determinazzionis tengant unu impènniu de spesa, ddas depint fai lompi a su servìtzìu finanziàriu e benint a èssiri esecutivas cun sa marcadura de su bistu de regolaridadì contàbili chi atestat sa cobertura finanziària.
2. Is determinazzionis ddas pubricant in s'Albu Pretòriu a incuru de su Segretàriu Comunali, po sa durada de cuìndixi diis e de scida in scida ddas faint lompi in còpia a su Sìndigu.

Art. 59

Responsabilidadi de su protzedimentu amministrativu

1. Su responsàbili de su servìtzìu titulari de positzioni apariciadora providit cunforma a s'artìculu cinqu, corriedda unu de sa Lei nùmeru duxentus-corantunu de su Milli noixentus-noranta (L. 241/90, art. 5, c. 1) a intregai a is dipendentis incarrigaùs de su servìtzìu insoru sa responsabilidadi de s'istrutòria e de dònna àteru adempimentu protzedurali, chi s'arreferit a unu protzedimentu amministrativu sceti, est a nai puru finas po is categorias generalis de protzedimentu, in s'arrespetu de is funtzionis strogadas e de is incàrrigus propius de su dipendenti assenniatàriu. Fintzas a candu no siat stètiu fatu s'intregu cunforma a sa corriedda unu, est cunsiderau responsàbili de su solu protzedimentu su funtzionàriu responsàbili de su servìtzìu.
2. Su responsabili de su protzedimentu esèrtzitat is cumandus arremonaus in is artìculus cinqu e ses de sa lei nùmeru duxentus-corantunu de su Milli-noixentus-e-noranta (L. 241/1990. artt. 5-6) e de su Regolamentu Comunali in matèria de tèrmini e de responsabilidadi de su protzedimentu.

Art. 60
Risorsas umanas

1. Su Comunu promovit e strantaxat sa melloria de is prestatzionis de is risorsas umanas a traessu de su cresci de su sistema informadori, sa formatzioni e sa cualificatzioni professionali.
2. Su regulamentu aingìriu de is ufizius e de is servìtzius, disciplinat pruchetotu:
 - a) sa strutura apariciadora-funtzionali;
 - b) sa frunidura orgànica;
 - c) is maneras de intrada;
 - d) su protzedimentu disciplinali.
3. Su sistema de is arrelatus sindacalis, in s'arrespetu de is rolus distintus e responsabilidadi de s'Enti e de is sindacaus, est definiu de manera giusta cun sa tenta de acordai s'abisòngiu de afortiai e mantenni mannas s'eficàtzia e s'eficènzia de is servìtzius spartzius a totus cun s'interessu a mellorai is condizionis de traballu e a su cresci professionali de su personali.
4. Su stadu giurìdicu e su tratamentu econòmicu de su personali dipendenti est disciplinatu de sa lei, de sa contrattazioni comuna natzionali e de sa contrattazioni comuna detzentrada integradora.

Art. 61
Segretàriu Comunali

1. Su Segretàriu Comunali in s'arrespetu de is diretivas chi su Sìndigu ddi cumandat, sobrintentit e cuntzertat s'esertitziu de is funtzionis de is funtzionàrius responsabilis de is servìtzius, asseguendi chi is fainas de s'apariciamentu comunali siant fatas unias s'una a s'àtera in su ponni infatu a is indiritzus e a is diretivas espressadas de is òrganus eletivus.
2. Fait fainas de agiudu e funtzionis de assistènzia giurìdicu-aministrativa a faci de is òrganus de s'Enti, in òrdini a sa cunformidadi de s'atzioni amministrativa a is leis e a is regolamentus.
3. Partètzipat cun funtzionis consultivas, referentis e de assistènzia a is atòbius de su Consillu Comunali e de sa Giunta, incurendi-sì de nci sterri is verbalis insoru.
4. Incurat de ndi fai lompi is àutus deliberadoris a su Comitau Regionali de Controllu et atestat candu sa pubricatzioni in s'Albu dda faint giai e candu is àutus e is provedimentus de s'Enti funt faidoris.
5. Podit sterri totu is contratus chi ndi est parti s'Enti e autenticai scriiduras privadas e àutus unilateralis in s'interessu de s'Enti. Po is àutus de trasferimentu de imòbilis, cunvènius chi s'arreferint a is imòbilis, costitutzioni o lassa de tzerachia, costitutzioni o trasferimentu de deretus rialis tenendi po ogetu siendas imòbilis, s'Aministratzioni podit assenniai apòsitu incàrrigu a unu notàriu.
6. Esèrtzitat dònna àtera funtzioni chi ddi assènniat su Statudu, is regolamentus e chi ddi intregat su Sìndigu, finas sa responsabilidadi de servìtzius.

7. Est meri de s'ufitziu comunali po is eletzionis in ocasioni de is consultatzionis popularis e de is referendum e arricit is dimissionis de su Sìndigu, de is Assessoris e de is Consilleris, aici puru is propostas de rèvoa e is motzionis de scunfiantza.

Art. 62 ***Diretori Generali***

1. Su Sìndigu podit nomenai, innantis de sterri unu acòrdiu intra is Comunas cun d-una popolatzioni assomada apari de cùndixi mila bividoris e innantis de una deliberatzioni de sa Giunta Comunali, unu Diretori Generali, aforas de sa frunidura orgànica de su personali e cun d-unu cuntratu a tempus determinau in s'arrespetu de s'articulu centu-e-otu de su Decretu Legislativu nùmeru duxentus-sessanta-seti de su duamilla (D. L.gs. 267/2000, art. 108) e de cussu chi su Regolamentu aingìriu de s'ordinamentu de is ufitziu e de is servìtzius previdit.
2. Sa durada de s'incàrrigu no podit subvantzai cussa de su mandadu eletoralis de su Sìndigu chi podit protzedi a ddu revocai innantis d-una delibera de Giunta, casumai no arrennescit a lompi a is miras fissadas o candu ndi bessit una abètia cun is lèneas polìticu-aministrativas de sa Giunta, aici puru candu su arrelatu de cunfiantza s'amotòrxinat.

Art. 63 ***Còmpitus e funtzionis de su Diretori Generali***

1. Is còmpitus e is funtzionis de su Diretori Generali funt acraus de sa normativa in fortza e de su Regolamentu aingìriu de s'ordinamentu de is ufitzius e de is servìtzius.
2. In su matessi tempus de su provedimentu de nòmina de su Diretori Generali depint èssiri disciplinaus is arrelatus e is cumpetèntzias cun su Segretàriu Comunali.
3. Capitendi de no nomenai su Diretori Generali, is funtzionis chi ddi arreferint podint èssiri intragadas de su Sìndigu a su Segretàriu Comunali, intèndia sa Giunta Comunali.

Capu su de duus **Is responsabilidadi**

Art. 64 ***Responsabilidadi***

1. Is amistradoris, su Segretàriu, su Diretori e is dipendentis comunalis chi, esertitendi is funtzionis insoru intregadas de is leis e de is regolamentus, faint a àterus, po trassa o po curpa manna, unu dannu funt òbrigaus de manera personali a ddus pagai.

2. Innui su Comunu apat corrispustu a sa de tres partis su totali de su dannu provocau de s'aministradori, de su Segretàriu Comunali o de su dipendenti, torrat a si-ndi balli comportendi-sì contras, cunforma a sa norma de sa corriedda de innantis.
3. Sa responsabilidadi personali de s'aministradori, de su Segretàriu, de su Diretori o de su dipendenti chi apat violau is deretus de sa de tres partis sussistit capitendi de adotai is àutus o de ndi acabai is operatzionis, e capitendi puru de si-ndi scaresci o de si stentai fora de giustificatzioni peruna in is àutus o in is operatzionis, chi po ddus acabai s'aministradori o su dipendenti siant òbrigaus po lei o po regolamentu.
4. Candu sa violatzioni de su deretu ndi benit de àutus o operatzionis de òrganus collegialis de su Comunu, is responsabilis funt su Presidenti e is membrus de su collègiu chi ant partetzipau a s'àutu de s'operatzioni. Sa responsabilidadi est bogada po is chi apant dennegau in su verbali sa contrariedadi insoru.

Capu su de tres
Finàntzia e contabilidadi

Art. 65
Finàntzia e contabilidadi

1. In su campu de sa finàntzia pùbrica, su Comunu est titulari de autonomia finantziària sètzia apitzus de risorsas pròpias e trasferias. Su Comunu est puru titulari de podestadi imponnidora e tenit unu demàniu e siendas suas.
2. Sa finantziària de su Comunu si fait apitzus de su bilàntziu annuali de previsionis e de su bilàntziu de prus annus, deliberau de su Consillu Comunali, arrespetendi is printzipius de sa universalidadi, de sa interessa e de sa aparexadura econòmicu-finantziària.
3. Is fainas gestionalis funt relevadas po mesu de contabilidadi finantziària e econòmica e amostadas in su rindicentu de sa gestioni, impari cun su contu de su bilàntziu, su contu econòmicu e su contu de su patrimoniu. De is siendas de propiedadi de su Comunu est curau unu pretzisu inventàriu, aggiornau dii po dii.
4. Su bilàntziu de previsionis, su rindicentu de sa gestioni e is àterus paperis contàbilis ant a depi favoressi una ligidura po programis e miras, po chi siant amìtius, a prus de su controllu finantziàriu e contàbili, fintzas cussu aingèriu de sa gestioni e de su chi s'arreferit a s'eficàtzia de s'atzioni de su Comunu.

Art. 66
Atividadi finantziària de su Comunu

1. Is intradas finantziàrias de su Comunu funt constituas de impostas pròpias, aditzionalis e compartetzipatzioni a impostas de s'eràriu e regionalis, tassas e deretus po is servìtzios pùbricus, trasferimentus de s'eràriu, trasferimentus regionalis, àteras intradas pròpias finas

de natura patrimoniali, risorsas po investmentus e de dònnia àtera intrada stabilia po lei o regulamentu.

2. Is trasferimentus de s'eràriu funt distinaus a ndi assegurai is servìtziu pùbricus comunalis indispensàbilis; is intradas fiscalis finàntziant is servìtzios ritènnius netzessàrius po su cresi de sa comunidadi e s'aciungint a sa contributzioni erariali po sa spartidura de is servìtzios pùbricus indispensàbilis.
3. In su campu de is facultadis cuntzèdias de sa lei su Comunu fait, annuddat e arrègulat, cun deliberatzioni comunali, impostas, tassas e tarifas.
4. Sa potestadi imponnidora in campu tributàriu dda fait su Comunu, in s'arrespetu de is printzìpius ditaus de sa lei bintiseti de Trèulas de su Duamilla, nùmeru duxentus-doxi (L. 27.07.2000, n° 212), po mesu d-unu adeguamentu de is àutus aministrativus chi ddi arreferint. In su spetzìficu, s'organu cumpetenti po arrespundi a s'istitudu de s'interpellu est scioberau in su dependenti responsàbili de su tributu.
5. Su Comunu àpricat is impostas pighendi in contu sa capatzidadi contributiva de is sogetus passivus cunforma a is printzìpius stabilius de sa Costitutzioni e àpricat is tarifas a manera de privilegiai is categorias prus dèbilis de sa popolatzioni.

Art. 67

Tesoreria

1. Su Comunu tenit unu servìtziu de tesoreria intregau, in s'arrespetu de is protzeduras a evidèntzia pùbrica, a unu sogetu scioberau intra is sogetus inditaus de sa lei. S'arrelatu est arregulau apitzus de unu acòrdiu deliberau de su Consillu Comunali.

Art. 68

Revisori de su contu

1. Su revisori de su contu est nomenau de su Consillu Comunali. Is propostas apitzus de sa eletzioni a revisori, lassadas in sa Segreteria Comunali, depint èssiri acumpagiadas de unu *curriculum vitae* beni compilau e de sa declaratzioni de arricimentu. Durat in càrriga tres annus, ddu podint torrai a eligi una borta sceti e no nci ddu podint bogai, foras chi siat incumpridori. S'annuddamentu de s'Ufitziu est deliberau de su Consillu Comunali apustis de su formali acramamentu is adèpidus de parti de su Sìndigu a s'interessau chi ddi est cuntzèdiu unu tèrmini de dexi diis po ndi fai lompi is pròpias arrexonis. Capitendi de acabai, po calisiat arrexoni, su Consillu Comunali providit a nomenai su revisori nou àinturu de trinta diis. Su revisori de su contu, a prus de nci tenni is tìtulus impostus de is normas aingìriu de s'ordinamentu finantziàriu e contàbili de is autonomias de su logu, depit tenni cussus de eligibilidadi fissaus de sa lei po s'elezioni a Consilleri Comunali e no depit arrui in situatzioni de incumpatibilidadi prevìdias de sa lei etotu.
2. Su revisori esèrtzitat is funtzionis chi sa lei ddi intregat e cun incuru de su mandatàriu.
3. In s'esertzìtziu de is funtzionis suas su revisori tenit su deretu de intrada a is àutus e paperis

acapius a su campu de is cumpetènzias suas.

4. Su revisori collòborat cun su Consillu Comunali frunendi elementus connoscidoris, scedas contàbilis e espressendi parrimentus preventivus in òrdini a is tratus economicu-finanziàrius de sa gestioni de s'Enti; verificat chi s'atzertamentu de sa consistèntzia de s'Enti siat stètia fata, sa regolaridadi de is scriiduras contàbilis e de is fainas gestionalis a traessu de su castiai e de su connosci is àutus chi arricchint spesas e/o modìficas patrimonialis; presentat a su Consillu, dònna borta chi pensat chi siat netzessàriu a ddu fai, unu arrelatu cun àinturus is rilievus e is propositas ritènnias ùtilis po ndi tenni una eficèntzia prus manna, una produtividadi e economitzidadi de gestioni; su revisori podit èssiri intèndiu de sa Giunta o de su Consillu in òrdini a spetzificas fainas de gestioni e a is rilievus de custu etotu mòvius a s'afateriai de s'aministratzioni.
5. Su revisori de is contus providit, aici puru, cun s'agiudu de su servìtziu finanziàriu a s'atividadi de cumprovai sa regolaridadi amministrativu-contàbili segundu is maneras stabilias in su regulamentu de contabilidadi.

Art. 69

Controllus de àinturu

1. Su controllu de regolaridadi amministrativa ddu faint is responsàbilis de servìtziu. Su Controllu de regolaridadi contàbili ddu fait su responsàbili de su servìtziu finanziàriu.
2. Po fai de manera cuntzertada is funtzionis previdias de su Decretu Legislativu de su trinta de Trèulas de su Milli-noixentus-norantanoi, nùmeru duxentus-otantases (D. Lgs. 30.07.1999, n° 286), s'Enti podit protzedi segundu is maneras arremonadas in s'artìculu centu-corantaseti de su Decretu Legislativu nùmeru duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. Lgs. 267/2000, art. 147). Capitendi diaderus, sa composizioni, s'apariciamentu e su funtzionamentu de su servìtziu funt disciplinaus cun d-unu apòsitu acòrdiu.

Art. 70

Aministratzioni de is siendas comunalis

1. Su responsàbili de su servìtziu disponnit a nci sterri s'inventàriu de is siendas demanialis e patrimonialis de su Comune de torrai a biri dònna annu e est responsàbili, impari cun su Segretàriu e su Ragionieri de su Comune, de sa giustesa de s'inventàriu, de is aciuntas chi ant a s'ghiri e modìficas e de sa custòdia de is titulus, àutus, paperis e scriiduras chi s'arreferint a su patrimoniu.
2. Is siendas patrimonialis no umperadas in pròpiu e no distinadas a funtzionis sotzialis cunforma a su Titulus su de duus de su presenti Statudu podint èssiri intregadas in pesoni, basendi-sì apitzus de is fundamentus prefissaus de sa Giunta; is siendas demanialis podint èssiri cuntzèdias in manìgiu cun cànonis determinaus de sa Giunta Comunali.
3. Su dinai chi intrat de sa bèndida de is siendas depit èssiri umperau po sa melloria de su patrimoniu o in su strantaxamentu de òperas pùbricas.

TÌTULU SU DE SES CUMANDUS DIVERSUS

Capu primu Normas transitòrias e de acabu

Art. 71

Proposta po su cambiamentu de is circoscritzionis provintzialis

1. Su Comunu esèrtzitat s'initziativa de cambiai is circoscritzionis provintzialis cunforma a s'artìculu centu-trintatres (art. 133) de sa Costitutzioni, arrispetendi is normas bessias po tali tenta de sa Regioni.

Art. 72

Parrimentus obrigatòrius

1. Spetat a su Comunu preguntai is parrimentus prescritus de calisiat norma chi tenit fortza de lei po anca programai, progetai e strantaxai òperas pùbricas.
2. Passau po debadas su tèrmini de corantacincu diis, su Comunu podit no cunsiderai su parrimentu.

Art. 73

Revisioni de su Statudu

1. Is modìficas suprimidoras, aciungidoras e supridoras e s'annuddamentu, in totu o in parti, de su Statudu funt deliberadas de su Consillu Comunali, basendi-sì apitzus de is protzeduras previdias de s'artìculu ses, corriedda cuàturu, de su Decretu Legislativu duxentus-sessantaseti de su Duamilla (D. Lgs. 267/2000, art. 6, c. 4).
2. Sa proposta de deliberatzioni de annuddamentu totali de su Statudu depit èssiri acumpangiada de sa proposta de deliberatzioni de su Statudu nou.

Art. 74

Adotzioni de is regolamentus

1. Is regolamentus arremonaus in su Statudu, e chi po ddus adotai no est previdiu unu tèrmini de lei, funt deliberaus ainturu de unu annu de s'intrada in fortza de su matessi Statudu.

Art. 75

Disciprina transitòria

1. Finas a s'intrada in fortza de is regolamentus cunforma a s'artìculu de innantis sighint a si apricai is normas regolamentaris in fortza, bastat chi no siant totu in abètia cun is cumandus de sa lei e de su matessi Statudu.

Art. 76

Intrada in fortza de su Statudu

1. Su presenti Statudu intrat in fortza apustis de s'acabu de su controllu de parti de s'Òrganu Regionali de Controllu, a sodigadura de sa pubricatzioni po trinta diis una infatu a s'àtera in s'Albu Pretòriu Comunali. Su Statudu est pubricau in su Bulletinu Ufitziali de sa Regioni Sarda e fatu lompì a su Ministèriu de Ainturu po ddu ponnì in s'arregorta ufitziali de is Statudus.

§§§